

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

GWARZYĆ i GAWORZYĆ

OJCZYSTY – DODAJ
DO ULUBIONYCH

Pierwszego słowa używamy w odniesieniu do dorosłych, drugiego – w odniesieniu do małych dzieci, ale oba znaczą mniej więcej to samo: ‘mówić, rozmawiać’. Oba pochodzą również od wspólnego prasłowiańskiego przodka, czasownika *govoriti ‘hałasować’, ‘wydawać dźwięki’, a także ‘mówić’. Czasownik GWARZYĆ, mający dzisiaj znaczenie pozytywne ‘prowadzić pogawędkę; opowiadać’, jeszcze w słowniku Lindego (XIX w.) był notowany jako krótsza i rzadziej używana wersja czasownika GAWORZYĆ, mająca przy tym zdecydowanie negatywne konotacje: Linde definiuje GWARZYĆ jako „niezrozumiałe razem z drugimi gadając zgiełk czynić (...) z przyganą: gadać, mówić”. To „hałaśliwe” znaczenie pozostało przy rzeczowniku GWAR, który pochodzi od słowa GWARZYĆ. GAWORZYĆ przed długi czas było używane w takim znaczeniu, jakie ma dzisiaj GWARZYĆ: „Szła sama szybko, gaworząc, perorując, rzucając płomienie świetlistymi oczyma” – pisał Żeromski o swojej bohaterce. Współczesne znaczenie odnoszące się do niemowląt: ‘wydawać pierwsze dźwięki będące załączkiem mowy artykułowanej’ jest notowane w słownikach dopiero od ubiegłego wieku.